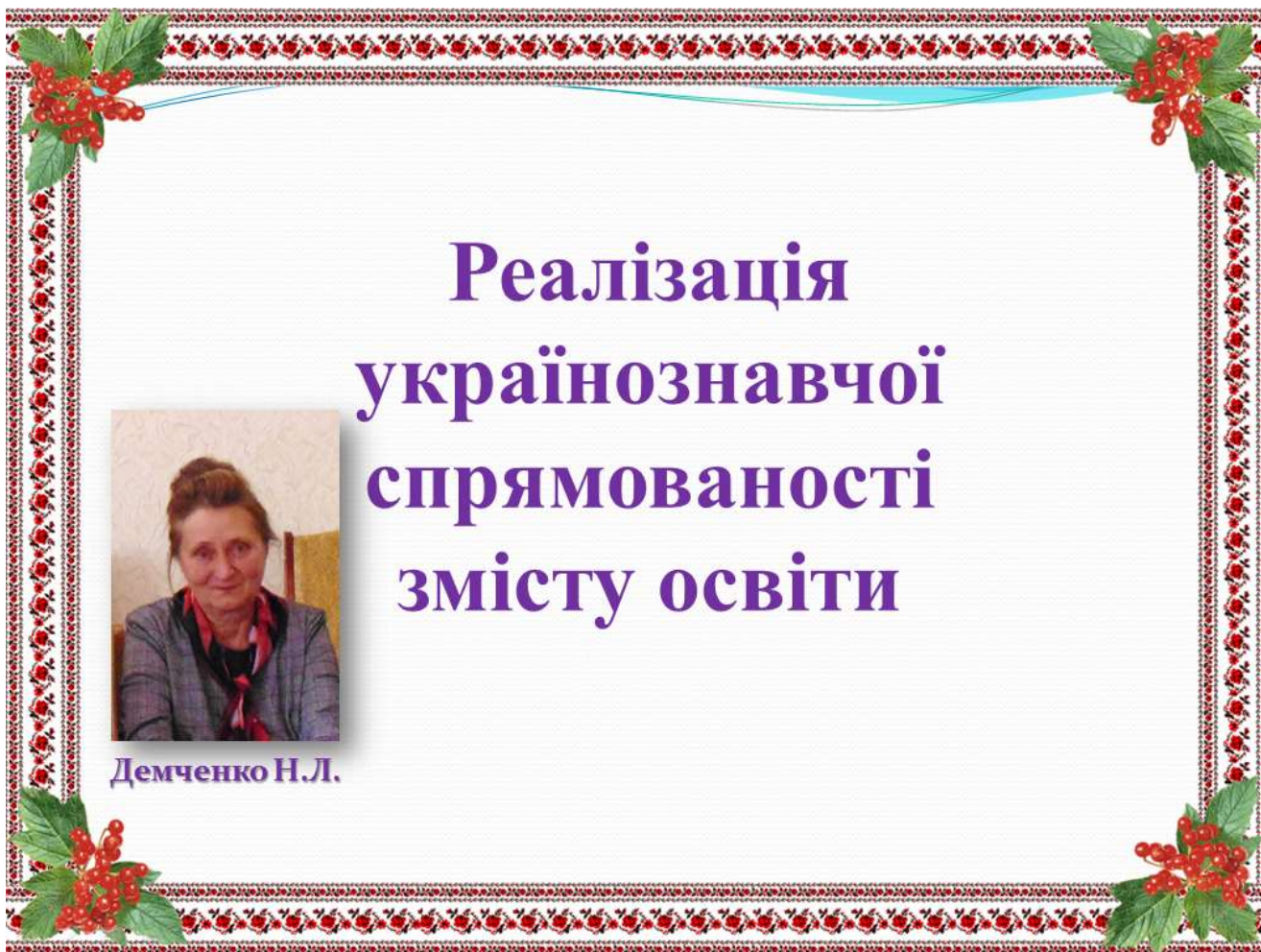

25.03.2022

РЕАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНОЗНАВЧОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Демченко Н.Л. - Пріоритетним на сучасному етапі є формування нової людини з розвиненим інноваційно-критичним мисленням, здатної на основі поєднання національних і загальнолюдських цінностей до творчої самореалізації в умовах соціуму. Головними компетентностями сьогодення є: вільне володіння державною мовою, уміння спілкуватися рідною та іноземною мовами, математична компетентність, компетентність у галузі природничих наук, техніки і технологій, інноваційна відкритість новим ідеям, екологічна, інформаційна і комунікаційна компетентність, культурна, громадянська та соціальна компетентність, підприємництво і фінансова грамотність. Кожна з цих компетентностей повинна мати українознавчу спрямованість.

Зазначаємо, що українознавство на сучасному етапі загалом перебуває в сприятливих умовах для свого функціонування та розвитку.

Успішна діяльність сучасної освіти у значній мірі зумовлюється тими тенденціями, які окреслились після проголошення незалежності України: демократизація всіх сторін суспільного життя, відродження традицій національної культури, оновлення змісту освіти, навчального матеріалу, структурування системи українознавчих дисциплін тощо. Українознавство – це виховна навчально-інтегративна система, спрямована на вироблення гуманістичних життєвих принципів, їх знання і розуміння початків та етапів, рушійних сил розвитку України, організацію, дослідження подальшого поступу української людини, нації, держави як природних та історичних феноменів, світового українства. Введення українознавства до базового змісту освіти зумовлене перш за все його потужним пізнавальним і виховним потенціалом, спрямованістю на цілісне правове, гуманістичне, демократичне сприйняття, пізнання, творення людини і світу.

Серед пріоритетних завдань українознавства виокремлюються завдання “комплексного вивчення й висвітлення генезису людини, України й українства у всіх часово-просторових вимірах самого українознавства як наукової системи”.

Серед науковців побутують деякі розбіжності щодо трактування терміну «українознавство». Як правило, у науково-методичній літературі паралельно вживається термін «народознавство», яке часто виступає синонімом «українського народознавства».

Українознавство і народознавство мають між собою як спільну основу, так і специфічні відмінності:

- народознавство ідентифікується з наукою про феномен українського етносу (народу, нації) в межах України у зв'язку з національними меншинами;
- українознавство - наука про український етнос у межах України та всієї планети; про все, що зв'язане з буттям України й українства .

На сучасному етапі розвитку українознавчої науки серед вчених існує декілька точок зору щодо виникнення українознавства, його періодизації. Одні науковці пов'язують українознавство ще з часами античності, інші вважають українознавство порівняно молодою наукою, початок становлення якої припадає на 90-ті роки XIX ст.

Сучасне українознавство – складна сукупність багатьох дисциплін. Вивчення українознавства має бути обов'язковим для всіх шкіл України, адже зміст цієї навчальної дисципліни максимально сприяє оптимальному вирішенню багатьох дидактично-виховних проблем сучасної школи: розвитку пізнавальної активності, самостійності, творчості, формуванню духовності, національної свідомості, історичної пам'яті, дає змогу кожній дитині, кожній молодій людині досягнути неповторності своєї культури, пізнати глибину своєї етнічної історії, усвідомити велич свого народу, його місце у світовій спільноті.

В умовах російсько-української війни, окупації Криму, освіта в Україні має бути національною. Вищі учбові заклади повинні не тільки навчати майбутніх фахівців, а й виховувати свідомих громадян української держави. Знання з історії, культури, мови, поряд з іншими суспільними курсами, складають гуманітарну основу освіти молодого фахівця. Українознавство репрезентує сукупність знань про Україну як частину світової цивілізації. Предметом українознавчих студій є феномен українства.

Мета вивчення курсу – розглянути етапи історії України та української культури, проаналізувати закономірності становлення української державності; сформувати у студентів відчуття причетності до тисячолітньої історії та культури українського народу, розвинути у них патріотичні, державницькі та морально-етичні переконання.

Дисципліна «Українська мова» має на меті: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, формування комунікативної компетентності студентів, набуття комунікативного досвіду, що сприяє розвитку креативних здібностей студентів; практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні; вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послугоування різними типами словників.

Завдання вивчення дисципліни: - дослідити у культурно-історичному контексті основні етапи становлення української держави від стародавніх часів до сучасності; - відстежити загальноісторичні тенденції виникнення та становлення української нації; - визначити основні історичні фактори, які вплинули на формування ментальності українського народу; - розглянути українську культурну спадщину як цілісну систему в контексті європейської культурної традиції; - проаналізувати основні форми і тенденції розвитку української культури, механізми соціокультурної динаміки, характерні риси української культури на сучасному етапі розвитку суспільств; - сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності.

За результатами вивчення курсу студенти повинні досконало володіти нормами сучасної української літературної мови та дотримуватися вимог культури усного й писемного мовлення; виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; виховати в себе повагу до української літературної мови, історії, культури, до мовних традицій; шанувати національні звичаї та традиції; набути навичок та вмінь застосовувати знання з українознавства для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур.

*Українознавча методологія є одним
із найефективніших шляхів
реформування
існуючої освіти в Україні*

Це дасть можливість досягти мети освіти - формування розвитку соціально активної, гуманістично спрямованої особистості з глибоко усвідомленою громадянською позицією, системою наукових знань про природу, людину, суспільство, почуттям національної самосвідомості, готовою до професійного самовизначення. Метою освіти є формування цілісної національно усвідомленої державотворчої особистості учня й учителя, активної в родині, в довіллі, що перебуває у злагоді із собою і світом, шляхом створення родиннозорієнтованої життєдіяльності, як першооснови формування гуманістичних, демократичних цінностей української нації.

Виходячи із всього сказаного, постають такі завдання національної освіти:

1. Самореалізація особистості учня і вчителя через прилучення до світу культури, зокрема національної, та філософії родинності як найважливішого осердя буття людини, нації.
2. Формування особистості, громадянина України, через самопізнання, саморозвиток, самореалізацію у філософії українознавства.
3. Досконале оволодіння учнями та вчителями рідною мовою та знаннями народних звичаїв і традицій як першооснови принципу природо відповідності.
4. Забезпечення духовної єдності поколінь і збереження родинних традицій у школі як необхідної умови для повної реалізації творчих здібностей і можливостей учнів і вчителів.

Не маєм права забувати
Пісень, яких навчила мати,
Повинні їх і наші діти
Своїм нащадкам передати.
Коли прийде пора рушати
У світ із батьківської хати,
Як хліб і сіль беруть в дорогу,
Не забуваймо їх узяти.
В строкатім космосі людському,
Серед вселенського огрому
Вони згубитись не дозволять
І нагадають, хто ми в ньому.
Таки не можна забувати
Пісень, яких навчила мати.
Микола Луків

Дякую за увагу!